

Tampereen maaseutuohjelman arviointia/ kokosi Elina Leppänen

Ryhmämme arvioi ohjelmaa seuraavasti, erityisen tähdellistä *, klönttejä ☒,

* Ohjelman laadinnassa ovat olleet koko ajan mukana kolmikannalla: asukkaat, virkamiehet ja luottamushenkilöt. Asukkaiden tarpeita kyseltiin ensin mm. asukasilloissa. Ilahduttavaa oli huomata, että asukkaiden ja virkamiesten ajatukset eivät olleet ristiriitaisia. Ohjelma oli vahvasti sitoutettu kaupungin omaan toimintaan ja päätöksentekoon johtotasolta asti. Ohjelman toimenpiteiden osalta on toteuttajatahot nimetty, erityisesti kaupungin organisaatiossa. Tämä varmasti edesauttaa sen toteutumista.

* Tampereella toimii asukkaiden ja kaupungin välillä ALVARI "alueellisen vaikuttamisen kanava". Maaseutualueet kytkeytyvät osaksi Koillis-Alvaria, jonka sisälle toivotaan erillistä työryhmää miettimään maaseutualueen (=pohjoinen alue) kysymyksiä. Vapaaehtoiset voivat ilmoittautua sen toimintaan ja kaupunginhallitus vahvistaa ryhmän kokoonpanon. Alue-alueita on neljä ja kullakin on oma vuorovaikutussuunnittelijansa. Maaseutualueiden, kylien aktiivisuus, vastuunotto ja onko kyläsuunnitelmaa, vaihtelee. Kylien keskinäinen yhteistyö on alkutekijöissä. Sitä rakennetaan parhaillaan kapitano-hankkeella.

* Mielenpitoita kerättiin VALMA -Tampereen kaupungin sähköisen valmistelufoorumien kautta valma.tampere.fi Asukkaat voivat kertoa mielipiteensä valmistelussa olevista asioista. Tähän liittyy laaja tiedottaminen. Hyvin harva kommentoi valman kautta. Valmaa on kyllä hyvin helppo käyttää. Mutta ohjelma asiana on sellainen, mistä vaikea antaa palautetta. Ihmiset kommentoivat tai vastaavat helpommin hyvin yksinkertaisiin ja konkreettisiin kysymyksiin. Ohjelmia tehtäessä kannattaisi miettiä kuinka niistä tehtäisiin selkeitä ja helppoja kysymyksiä, jotta palautetta saataisiin.

* kaupungin tehtävä on esteiden poistaminen, jotta yhdistykset ja asukkaat voivat toimia ja tehdä parhaansa.

☒ Maalle rakentaminen on koettu olevan pannassa. Yhdyskuntalautakunta palautti lausunnon valmisteluun. Alueella on osayleiskaavoja mutta käytännössä rakentaminen ei ole ohjautunut kaavan mukaisille rakennuspaikoille. Miten ja millä periaatteilla rakennetaan kaupungin maaseutualueille? Tämä on keskeinen ja haastava kysymys uusissa kunnissa. Tähän liittyy myös vesihuoltokysymykset.

☒ Palveluliikenteen järjestäminen keskusteltiin. Tampere poikkeaa uusista liitoskunnista monessa. Kuntaliitokset ovat 40 vuotta vanhat. Maaseutualue on pieni, väestöstä 2 %. Pääosa alueen palveluista on ehditty jo lopettaa aikaisemmin.

☒ Keskusteltiin sanasta "kehittäminen" ... miksi kylän pitää jatkuvasti kehittyä? Kehittäminen mielletään kasvuksi. Kylissä on kehittämisväsymystä. Riittääkö säilyttäminen? Riittääkö että kylässä saataisiin olla ja jatkaa elämää samalta pohjalta rauhassa?

TAMMELAN KYLÄOHJELMAN ARVIOINTIA / kokosi Pirkko Kaskinen

Hyvää

- Kylä - kunta yhteistyö on ollut toimivaa.
- Virkamiehet olivat mukana prosessissa alusta asti. He ovat hyväksyneet tekstit, ja ne on muotoiltu myös heidän toiveisiinsa sopiviksi.
- Seminaareissa ja johtoryhmässä oli virkamiehiä ja luottamushenkilöitä mukana.
- Vastaava virkamies ja kyläaktiivi yhdistyvät samassa henkilössä.
- Rahaa on käytettävissä kylien kehittämiseen ja myös ohjelmatyöhön.
- Oppilaitosyhteistyönä tehty tutkimus oli hyvä.
- Kyseessä on kylien ohjelma ja kuntatason juttu.
- Ohjelma on yksityiskohtainen ja hyvin tehty.
- Kylien rajat on määritelty olemassa olevan toiminnan perusteella.
- Aukkaat rajasivat kylät.
- Systeemi on yksinkertainen.
- Suuri osa kylistä on omatoimisia ja niissä on aktiivista väkeä.
- Tammelan Kylät ry:llä on laaja suunnitelma varainhankinnan osalta, lähes kaikki mahdollistettu.
- Pienessä kunnassa tieto kulkee ilman sektorijattelua.
- Paras anti on, että kyläyhdistysten ääni kuuluu kuntasuunnittelussa.

Huonoa

- Osalla kylistä sitoutuminen oli huonoa.
- Muut kuin kyläyhdistykset ovat jääneet syrjään.
- Kyläsuunnitelmat ovat jääneet osittain julkaisematta.
- Ohjelma koetaan kunnassa liikaa kylien omaksi ohjelmaksi.

Pohdiskelua ryhmässä

- Ohjelman tekemisen alussa on mietittävä toteutustapa.
- Osa asioista on täysin kunnan toteutettavaa => pitää saada mukaan kunnan budjettiin.
- On huolehdittava, että kunnan kaavoitus- ym. ohjelmiin tulee kyläohjelmasta toimenpiteet osana kyseisiä ohjelmia.
- Pitää olla yhteistyöfoorumia, joissa on mukana sekä kylien että kunnan edustajia.
- Ohjelma pitää paloitella 3-5 vuoden toimintasuunnitelmiin, joista ilmenee, kuka tekee ja mitä, kuka rahoittaa ja mitä jne..
- Tiedonvälitys ja avoimuus ovat tärkeitä.
- Pitää saada homma käännettyä niin, että asioilla on imua kunnassa eikä niitä tarvitse tyrkyttää.
- Pitää olla valmis virkamiesorganisaatio, joka ottaa kyläohjelman omakseen.
- Tehtäviä delegoidaan esim. kyläyhdistyksille.

Kokkolan maaseutuohjelma 9.2.2011/ kokosi Tauno Linkoranta

Teemoja:

1. Tutkijatausta ohjelman teossa & osallistuminen

- Tutkimuslaitos tuo tietynlaista puolueettomuutta tekemiseen – ei suoraan kenenkään asiaa ajamassa, toimijoiden yläpuolella
- Toisaalta vaarana se, että lopputuloksen epäillään olevan myös ylhäältä annettu
- Kokkolan tapauksessa tutkijoiden toimintaa ei kyseenalaistettu, luotettiin ohjelman tekijöinä
- Ohjelman teossa ei pidetty yleisötilaisuuksia, vaan täsmähaastatteluita luottamushenkilöille ja virkamiehille
- Ohjelmantekijät epäilevät, että asukkaiden osallistaminen ei olisi tuonut lisäarvoa ohjelmaan; Chydenius-instituutissa aiemmin huonoja kokemuksia ohjelmaprosessiin ja vastaaviin tilaisuuksiin osallistumisen innokkuudesta; kun kyse ei ole arkisista tai päivänpolttavista kysymyksistä

2. Leader-toiminta

- Leader-toiminta nostettu Kokkolan ohjelmassa erikseen esille; nähdään erityisesti ”hiukkaskiihdyttimeksi”, joka kokoaa toimijat yhteen ja joka toimii maaseudun vakiintuneena innovaatiojärjestelmänä
- Paikallisessa kehittämisessä Leader-ryhmän ohjelman merkitys toimia ohjaavana linjauksena oleellinen
- Toisaalta Leader on jossain määrin käytännössä ”hukattuja mahdollisuuksia”, koska byrokratia nielaisee osan luovuutta
- Kunnat eivät oivalla täysin Leaderin mahdollisuuksia seudun kehittämisessä
- Leader-toiminta näkyy myös monesti kimppuna pieniä irrallisia hankkeita; kunnissa halutaan kokonaisuuksia ja pitkäjänteistä kehittämistyötä
- Leader-ryhmä voi pitkälti ohjata kehittämistä; painotetaanko kansalaistoimintaa vai elinkeinoja?

3. Suomenruotsalaisuus

- Monesti kaksikielisyys koetaan alueilla taloudellisena rasitteena, kun palveluvarustus pitää olla kaksikielinen, mutta käytännössä esimerkiksi suomenruotsalaisuus tuo kulttuurista rikkautta paikallisesti
- Kokkolassakin suomenruotsalainen väestö seuraa suomalaisen keskustelun ohella, mitä Ruotsissa tapahtuu ja tuo näitä vaikutteita paikalliseen toimintaa ja keskusteluun
- Toisaalta joillakin alueilla suomenruotsalainen väestö voi kokea käyvänsä jatkuvaa puolustustaistelua, mikä sinänsä kyllä lisää yhteisöllisyyttä

4. Maatalous

- Tehomaataloutta, jossa tilakoot kasvavat ja jossa tarvitaan yhä vähemmän työväkeä, ei voi kutsua maaseudun kehittämiseksi kokonaisuuden kannalta
- Kokkolan ohjelmassa maataloudella kuitenkin merkittävä rooli, koska Uusi Kokkola on Suomen suurin maatalouspitäjä kuntaliitosten jälkeen – maataloutta ei silti nähdä tulevaisuuden avaimena maaseudun kehittämisessä
- Etelä-Pohjanmaalla toisaalta kokemuksia, että elintarviketeollisuus ei ole niin suhdanneherkkää kuin monet muut alat (”ihmiset syövät jatkossakin”). Maataloutta ja elintarviketeollisuutta ei sovi siis ohittaakaan maaseudun yhtenä kulmakivenä

5. Maaseutuasumisen mahdollisuudet

- Kokkolassa periaatteena on ohjata kasvu kehitysvyöhykkeille ja kasvukeskuksiin eli tavoitteena on yhdyskuntarakenteen eheyttäminen – mikä puolestaan vaikeuttaa haja-asutusalueille rakentamista
- Vanha Kokkola on perinteisesti ohjannut vahvasti rakentamista, liitoskunnissa on ollut huomattavasti vapaampaa – yhdyskuntarakennetavoitteet kirjattiin maaseutuohjelmaan varsin ympärilyöreästi
- Maakuntakaavatasolla oltaisiin haluttu nimetä kehitettävät ja taantuvat alueet – tämä on vaarallista kehittämisselitystä maaseudun kannalta
- Koulun kiinnilaittaminen on aina viesti: tätä aluetta ei enää kehitetä
- Maaseudun kannalta keskeisiä asioita ohjelmissa ovat aina liikkumisen sujuminen ja mitä etelämmäs Ruuhka-Suomeen tullaan se, mitkä alueet rauhoitetaan rakentamiselta
- Alueiden tulee jatkossa profiloitua entistä selkeämmin - Brittikeskustelussa puhutaan place-makingista, jolla rakennetaan houkuttimia uusien asukkaiden ja yritysten saamiseksi

Lempäälän ja Vesilahden maaseutuohjelma 2010 – 2030/ Fläpiltä keräsi Liisa Helanto

Ryhmä keskusteli seuraavista asioista:

1. Kenen aloitteesta on tehty/ ja kuka vie eteenpäin?
2. Kylät: jako, tilastot olisi hyvä olla mukana.
3. Kaupunkien lähellä kylämaisuuden säilyminen, miten?
4. Paikallisidentiteetti (kylä, kaupunginosa)kuntaan kiinnittymisen perusta
5. Mitä on "maaseutu"? Nostalgia, maatalous, hassu (kylähullu), kehittäminen . . .
6. Tuotanto/ virkistys ... maankäyttö
7. Erillinen maaseutuohjelma/ läpäisyperiaate
8. Eri ryhmien osallistaminen, nuoret jne.

Pahoittelen, että keskustelu on jäänyt tarkemmin kirjaamatta.